

V drugem, etnografskem delu so omenjeni družbeno-prostorski pojavi, predstavljeni na konkretnih, izbranih primerih iz Zgornjega Posočja: domačinskemu doživljanju spreminjanja kulturne pokrajine, domačinskemu odnosu do dveh zelo različnih skupin nedomačinov, vikendašev in Triglavskega narodnega parka, in na koncu odnosu do komercialne rabe reke Soče. »... *Monografija nima ambicije razkriti pogledov vseh vpletenih skupin – je zapisal avtor ...*«, ampak le domačinov, zato na prefinjen način odpira vprašanja, kako uskladiti različne interese uporabnikov prostora ter kdo in v kolikšni meri bo upravičen in udeležen pri določanju normativov glede te uporabe.

Čeprav se na prvi pogled zdi, da ima omenjena monografija le malo stičnih točk z geografijo, podrobnejše branje dokazuje drugače. Omenjene vsebine, ki si še šele utirajo pot v slovensko geografijo, so v svetovni geografiji že dobro uveljavljene. Na v monografiji preučevanih poljih se geografija stika in prepleta s kulturno antropologijo, filozofijo, prostorsko sociologijo in sorodnimi vedami. Avtor jih spretno prepleta in nadgrajuje, saj mu ta področja niso tuja; dodiplomski študij geografije in filozofije je na podiplomski stopnji dopolnil s študijem antropologije.

Knjiga je vsekakor dobrodošla pridobitev za geografijo, saj posega na področje, ki v zadnjih desetletjih postaja vse pomembnejše in obenem prinaša izsledke sodobnih tokov v humanistični geografiji.

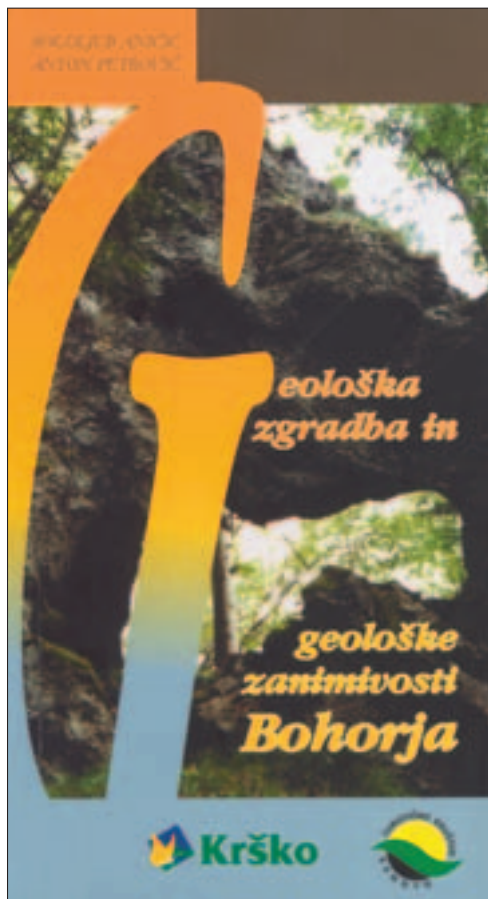
Mimi Urbanc

Bogoljub Aničić, Anton Petrovič:

Geološka zgradba in geološke zanimivosti Bohorja

Senovo 2008: Turistično društvo Senovo, 84 strani, 93 fotografij, 19 kart, risb in preglednic, ISBN 978-961-91838-1-6.

Konec leta 2008 je izšla še ena zanimiva geološka knjižica žepnega formata; skozi oči geologa je tokrat predstavljen Bohor – največje pogorje v Posavju. V 16 poglavjih nas avtorja v razumljivem, a še vedno

strokovnem jeziku popeljeta po grebenu Bohorja ter njegovem severnem in južnem vznožju z okolico. Knjižica je opremljena z geološko karto in s topografsko karto z vrisanimi obravnavanimi točkami. Razumevanje besedila olajšujejo tudi številne barvne fotografije in risbe.

V uvodnem, prvem poglavju Geološka zgodovina Bohorja in širše okolice avtorja razčlenita in umešta pogorje v geografski prostor ter nas seznani z dosedanjimi raziskavami in kratko geološko zgodovino širšega območja. V drugem obširnejšem poglavju Geološka zgradba in kamninska sestava se osredotočita na kronološki redosled kamnin od najstarejših proti najmlajšim ter izčrpen opis posameznih kamninskih enot. Izvemo, da so najstarejše izdanjajoče kamnine paleozojske starosti (starejši zemeljski vek); gre za menjajoče se plasti karbonskih in permskih skrilavih glinavcev, kremenovega peščenjaka in konglomerata. Navzgor jim sledijo mezozojske kamnine oziroma kamnine srednjega zemeljskega veka – triasni skladi so na obravnavanem ozemlju najobsežnejši, medtem ko so jurski in kredni izdanki redkejši. Kenozojske kamnine ali kamnine novega zemeljskega veka v nasprotju s starejšimi plasti, ki gradijo samo vzpetino, ležijo predvsem ob njenem severnem in južnem vznožju. Med njimi so najobsežnejši oligocenski in srednjemiocenski sedimenti. Mlajši sedimenti so razviti le mestoma, najpogosteje so odloženi vzdolž rek. Kot zanimivost je podan tudi recenten nanos rudniškega odvala Rudnika Senovo, ki je tako obsežen, da je vrisan celo v geološki karti. Nato nam avtorja predstavi skupine fosilov, ki so bili najdeni na tem območju – od najdrobnejšega nanoplanktona, prek konodontov, foramini-

fer, mehkužcev, morskih ježkov do vretenčarskih ostankov, med katerimi se najdeta celo zob močvirske svinje in okostje ribe *Lates* iz oligocena. Med rastlinskimi ostanki prednjačijo litotamnijske rdeče alge, ki pogosto gradijo gomoljaste strukture rodoidne. Omenjeni fosili so na obravnavanem območju pogosti, zlasti v kenozojskih plasteh, s čimer predstavljajo učinkovito orodje za datacijo kamnin. V tektonskem pregledu izvemo, da pripada Bohor dvema geotektonskima enotama: Dinaridom in Panonidom. Velika tektonska aktivnost v geološki preteklosti se odraža v Kumskem narivu in mnogih prelomih pliocenske ali mlajše starosti, ki potekajo večinoma v dinarski smeri, manj v smereh JZ–SV in S–J. Vulkanizem je bil dejaven zlasti v mezozoiku, kar izdajajo plasti diabaza in diabaznega tufa v srednjetrijskih kamninah. Ob zaključku poglavja avtorja poudarita še pomembnost nekaterih gospodarskih surovin z območja Bohorja; kot so premog, kovine cink, svinec in železo, ter nekovine apnenec, dolomit, lapor, pesek in diabaz.

V nadaljnjih poglavjih sledi podroben opis nekaterih geoloških posebnosti. Med prvimi najde mesto dolomit, ki mu je kot prevladujoči sedimentni kamnini Bohorja in okolice namenjen najboljše del. Poleg opisa kamnine in mineraloških značilnosti sta predstavljena še geomorfološka pojava, katerima nastanek botruje prav dolomitna sestava – naravno okno in kamnita igla. Sledi opis srednjemiocenskih rodoidov z dveh doslej nepoznatih nahajališč, recentne kamnine lehnjaka, ki ga je moč opaziti ob nekaterih slapovih, diabaza kot edine vulkanske kamnine obravnavanega območja, ter dveh kompleksnejših geoloških pojavov: trojnega Barbarinega slapu in kraških pojavov, kjer so kot znamenitost izdvojene Votle peči in Ajdne peči. Zadnja poglavja so namenjena dejavnosti človeka, ki je znal izkoristiti geološke danosti okolice za svoje preživetje. Na območju Bohorja so v 19. stoletju delovali rudniki, ki so jih v novejših časih zaradi nerentabilnosti opustili: rudnik cinka in svinca z južnega pobočja ter železova rudišča in fužine s severnega pobočja Bohorja. Najdlje je bil aktiven premogovnik Senovo, ki je ob zaprtju leta 1996 presegel zavidljivo starost dvestotih let. Tudi večina apnenic z bohorskega konca je opuščena; izmed некоč osmih aktivnih se tradicija žganja apna ohranja le še v eni.

Na koncu je predstavljena še geološka zbirka OŠ XIV. Divizije Senovo, ki vključuje 517 primerkov fosilov, mineralov in kamnin. Nastajala je več desetletij, pohvalno pa je v zadnjih letih pri njenem urejanju opazna še posebna zagnanost, za kar sta zaslužna tudi avtorja knjižice.

Za piko na i podajata avtorja ob zaključku knjižice predlog o postavitvi geološkega stebra Bohorja in okolice, primerljivega z nekaterimi že postavljenimi stebri v Sloveniji – glede na zgoraj povedano bi imel tak steber prav gotovo svoj pomen in svoj namen.

Katarina Oblak

Józef Hernik (urednik):

Cultural Landscape – across disciplines

Bydgoszcz, Kraków 2009: Oficyna wydawnicza Branta, 365 strani, 95 fotografij, 55 zemljevidov, shem in grafov, ISBN 978-83-60186-99-2

Znanstvena monografija je izšla ob koncu projekta »Varovanje historičnih kulturnih pokrajin za krepitev regionalnih identitet in krajevnih gospodarstev«, s katerim je Fakulteta za okoljsko načrtovanje in preučevanje pokrajin krakovske Univerze za kmetijstvo kot vodilni partner sodelovala v programu Evropske unije INTERREG III B CADSES (www.cadses.ar.krakow.pl).

Namenjen je bil varovanju in razvoju kulturnih pokrajin na območju CADSES (srednje, jadranske, podonavske in jugovzhodne Evrope) in je potekal med letoma 2006 in 2008. V njem so sodelovali partnerji iz Poljske, Nemčije, Avstrije, Romunije in Ukrajine, končno monografijo pa so obogatili še prispevki iz nekaterih drugih držav, med njimi tudi iz Slovenije (Kulturne pokrajine v Sloveniji z geografskega vidika D. Kladnika, D. Perka in M. Urbanc na straneh 81–139).

Glede na to, da je raznolikost evropskih kulturnih pokrajin ogrožena, so sodelujoči iskali najboljše primere uresničevanja Evropske konvencije o krajini in primere dobre prakse upoštevanja CEMAT – vodilnih načel za trajnostni prostorski razvoj evropske celine. Upoštevali so najširša mednarodna znanja